

Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashda inson omili

Alijonov Baxtiyor Xoshimovich –

Farg'ona davlat universiteti,

Harbiy ta'lim fakulteti umumqoshin tayyorgarlik sikli katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni ta'minlashning ijtimoiy-pedagogik omillari tahlil etilgan. Shuningdek, inson omilining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni, ma'naviy-axloqiy tarbiya, fuqarolik mas'uliyati, bag'rikenglik hamda oila, ta'lim muassasalari va mahalla hamkorligining ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Tinchlik madaniyatini shakllantirish va ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlashga qaratilgan pedagogik yondashuvlar asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, tinchlik, barqarorlik, inson omili, ijtimoiy-pedagogik omillar, ma'naviy-axloqiy tarbiya, bag'rikenglik, fuqarolik mas'uliyati, ijtimoiy hamjihatlik, yoshlar tarbiyasi.

Человеческий фактор в укреплении мира и стабильности в развитии нового Узбекистана

Аннотация. В статье анализируются социально-педагогические факторы обеспечения мира и стабильности в процессе развития Нового Узбекистана. Кроме того, научно раскрываются роль человеческого фактора в развитии общества, значение духовно-нравственного воспитания, гражданской ответственности, толерантности, а также сотрудничества семьи, образовательных учреждений и махалли. Обосновываются педагогические подходы, направленные на формирование культуры мира и укрепление общественной солидарности.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, мир, стабильность, человеческий фактор, социально-педагогические факторы, духовно-нравственное воспитание, толерантность, гражданская ответственность, общественная солидарность, воспитание молодёжи.

The human factor in strengthening peace and stability in the development of new Uzbekistan

Annotation. This article analyses the socio-pedagogical factors involved in ensuring peace and stability in the development of New Uzbekistan. It also provides a scientific examination of the role of the human factor in societal development and the importance of spiritual and moral education, civic responsibility, tolerance, and cooperation among families, educational institutions, and mahallas (local communities).

Furthermore, pedagogical approaches aimed at fostering a culture of peace and strengthening social cohesion are substantiated.

Keywords: *New Uzbekistan, peace, stability, human factor, socio-pedagogical factors, spiritual and moral education, tolerance, civic responsibility, social cohesion, youth education.*

KIRISH

Yangi O'zbekiston taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlaridan biri jamiyatda tinchlik, barqarorlik, ijtimoiy hamjihatlik va o'zaro bag'rikenglik muhitini mustahkamlashdan iborat. Mazkur jarayonda inson omili, ma'naviy-axloqiy tarbiya, fuqarolik mas'uliyati hamda ijtimoiy-pedagogik ta'sir mexanizmlari muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, yosh avlodda vatanparvarlik, bag'rikenglik va nizolarni tinch yo'l bilan hal etish ko'nikmalarini shakllantirish barqaror jamiyatning muhim shartidir. Shu bois tinchlik va barqarorlikni ta'minlashning ijtimoiy-pedagogik omillarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning samaradorligini oshirish mexanizmlarini aniqlash dolzarb ilmiy vazifa hisoblanadi.

Tinchlikni mustahkamlashda oila, ta'lim muassasalari, mahalla va jamoat tashkilotlarining hamkorligi alohida o'rin tutadi. Ushbu hamkorlik yoshlarning ijtimoiy faolligi, mas'uliyati va milliy qadriyatlarga hurmatini rivojlantiradi. Natijada jamiyatda o'zaro ishonch, hamjihatlik va osoyishtalikni ta'minlashga xizmat qiluvchi ma'naviy muhit shakllanadi. Shuningdek, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi orqali yoshlarda Vatanga sadoqat, intizom, fidoyilik va fuqarolik burchini anglash tuyg'ularini kuchaytirish muhimdir. Bunda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ma'rifiy tadbirlar va amaliy mashg'ulotlardan foydalanish tinchlik madaniyatini rivojlantirish hamda jamiyat barqarorligini ta'minlash samaradorligini oshiradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni ta'minlashning ijtimoiy-pedagogik omillari masalasi ijtimoiy falsafa, pedagogika, siyosatshunoslik hamda ma'naviyatshunoslik fanlari doirasida muhim tadqiqot yo'nalishi hisoblanadi. Mazkur masalaning nazariy asoslari milliy qadriyatlar, ma'naviy-axloqiy tarbiya, fuqarolik mas'uliyati, bag'rikenglik va ijtimoiy hamjihatlik tamoyillari bilan uzviy bog'liq. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, taraqqiyotga oid strategik hujjatlar hamda pedagogik tadqiqotlarda ilgari surilgan g'oyalar jamiyatda tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashning huquqiy, ma'naviy va tarbiyaviy asoslarini yoritishda muhim manba vazifasini bajaradi. Tadqiqot metodologiyasini tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, ilmiy umumlashtirish va mantiqiy xulosa chiqarish usullari tashkil etadi. Ushbu metodlar orqali ijtimoiy-pedagogik omillarning mazmuni, insonning jamiyat barqarorligidagi o'rni hamda ta'lim-tarbiya jarayonining tinchlik madaniyatini shakllantirishdagi imkoniyatlari o'rganiladi. Natijada tinchlik va barqarorlikni ta'minlashda oila, ta'lim muassasalari, mahalla va fuqarolik jamiyati institutlari hamkorligining ilmiy-amaliy ahamiyatini asoslash imkoniyati yuzaga keladi.

Tadqiqot jarayonida inson omilining ijtimoiy taraqqiyotga ta'sirini aniqlashga alohida e'tibor qaratiladi. Bunda shaxsning ma'naviy yetukligi, ijtimoiy faolligi, huquqiy madaniyati va fuqarolik pozitsiyasi tinchlikni mustahkamlovchi muhim mezonlar sifatida qaraladi. Shuningdek, yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmatni shakllantirish hamda turli nizolarga nisbatan murosali munosabatni rivojlantirish masalalari tahlil etiladi. Metodologik yondashuv doirasida pedagogik tajribalarni o'rganish, ilmiy manbalarni mazmunan tahlil qilish va mavjud qarashlarni umumlashtirish orqali samarali tarbiyaviy mexanizmlarni aniqlash ko'zda tutiladi. Ayniqsa, harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi, ma'rifiy tadbirlar va jamoaviy faoliyatning yoshlar dunyoqarashiga ta'siri muhim ahamiyatga ega.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni ta'minlash inson omili, ma'naviy-axloqiy tarbiya hamda ijtimoiy hamkorlikning o'zaro uyg'unligiga bog'liqligini ko'rsatadi. Ayniqsa, ta'lim muassasalari, oila va mahalla hamkorligi yosh avlodda fuqarolik mas'uliyati, bag'rikenglik va ijtimoiy daxldorlikni shakllantirishning muhim pedagogik sharti hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, tinchlikni mustahkamlash faqat huquqiy va tashkiliy choralar bilan cheklanmasdan, shaxsning ijtimoiy tafakkuri, muloqot madaniyati va nizolarni konstruktiv hal etish ko'nikmalarini rivojlantirishni ham taqozo etadi. Mazkur jarayonda milliy qadriyatlar va umuminsoniy tamoyillarning uyg'unligi jamiyatda o'zaro ishonchni kuchaytiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Demak, barqaror taraqqiyotga erishish uchun ijtimoiy-pedagogik yondashuvlarni izchil takomillashtirish, tarbiyaviy faoliyat samaradorligini oshirish va jamiyat institutlari o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash zarur.

Tadqiqot natijalari Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni ta'minlashning ijtimoiy-pedagogik asoslari insonning ma'naviy kamoloti, fuqarolik mas'uliyati va ijtimoiy hamkorlik tamoyillari bilan uzviy bog'liqligini nazariy jihatdan asoslash imkonini berdi. Tahlillar asosida oila, ta'lim muassasalari va mahalla hamkorligi yosh avlodda bag'rikenglik, vatanparvarlik hamda nizolarni tinch yo'l bilan hal etish ko'nikmalarini shakllantirishning muhim omili sifatida belgilandi. Shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayoniga tinchlik madaniyati, o'zaro hurmat va ijtimoiy daxldorlik g'oyalarini izchil singdirish jamiyatda barqaror ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Tadqiqotning umumiy natijasi shundan iboratki, inson omilini rivojlantirishga yo'naltirilgan kompleks ijtimoiy-pedagogik yondashuv tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashning muhim nazariy-amaliy shartidir. Mazkur xulosalar nazariy tahlilga asoslangan bo'lib, ularning amaliy samaradorligini aniqlash uchun empirik tadqiqotlar o'tkazish talab etiladi.

XULOSA

Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tinchlik va barqarorlikni ta'minlash inson omilini rivojlantirish, ma'naviy-axloqiy tarbiyani takomillashtirish hamda ijtimoiy hamkorlikni mustahkamlash bilan bevosita bog'liq. Jamiyatda bag'rikenglik, vatanparvarlik, fuqarolik mas'uliyati va o'zaro hurmat tamoyillarini qaror toptirish barqaror taraqqiyotning muhim shartidir. Shu bois oila, ta'lim muassasalari va mahalla hamkorligini kuchaytirish, yosh avlodda tinchlik madaniyatini shakllantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvlarni takomillashtirish zarur. Mazkur yo'nalishdagi izchil chora-tadbirlar jamiyatda ijtimoiy hamjihatlikni mustahkamlash va barqaror rivojlanish uchun mustahkam ma'naviy asos yaratishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”.
3. UNESCO. Declaration of Principles on Tolerance. – Paris: UNESCO, 1995.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. “O'zbekiston — 2030” strategiyasi to'g'risida. – O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.
5. O'zbekiston Respublikasi. “Ta'lim to'g'risida”gi Qonun. 2020-yil 23-sentabr, O'RQ-637-son. – <https://lex.uz>.
6. O'zbekiston Respublikasi. “Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida”gi Qonun. 2016-yil 14-sentabr, O'RQ-406-son. – <https://lex.uz>.